

REGRAS DE ACENTUACIÓN

	Levan acento cando rematan en...	Non levan acento cando rematan en...
Agudas	vogal: <i>rubí</i> vogal + n: <i>xasmín</i> vogal + s: <i>café</i> s vogal + ns: <i>irmáns</i>	ditongo decrecente: <i>recolleu</i> , <i>bacallau</i> * ditongo decrecente +s: <i>ademaís</i> , <i>quizais</i> , <i>azuís</i> os monosílabos: <i>mel</i> , <i>ra</i>
Graves	consoante distinta de -n ou -s: <i>fácil</i> , <i>cáliz</i> , <i>tórax</i> dúas ou tres consoantes distintas de -ns: <i>bíceps</i> , <i>cómics</i> , <i>récor</i> ds ditongo decrecente +s: <i>amábeis</i>	
Esdrúxulas	Acentúanse sempre: <i>cóxegas</i> , <i>árbore</i> , <i>prognóstico</i> ...	

*O resto de ditongos e tritongos seguen as regras xerais. Se teñen que levar acento, este colócase sempre sobre a vogal aberta: *axóuxere*, *camión*, *contéillelo*.

Acentuación de hiatos con I e U

As vogais **i**, **u** **tónicas** cando van antes ou despois dunha vogal átona, para indicar que ambas as vogais pertencen a sílabas distintas, é dicir, que non forman ditongo: *aínda*, *lúa*, *cafeína*, *saúde*...

iu e **ui** non levan acento cando forma ditongo, é dicir, cando é tónico o primeiro elemento: *puido*, *lingüista*. Levan acento cando están en hiato porque é tónico o segundo elemento: *muíño*, *xuíz*.

Primeiro elemento tónico		Segundo elemento tónico	
Ditongo		Hiato	
ui	puido	uí	ruído
iu	partiu, saíu	iú	miúdo

Ollo! Non se acentúan:

Os adverbios rematados en -mente: *timidamente*.

Os demostrativos: *Dáme este*.

Os interrogativos e exclamativos: *Canto custan estes libros?* Só se acentúan no caso de ser preciso evitar ambigüidades (moi excepcionalmente): *Ela non dixo que quería*. / *Ela non dixo qué quería*.

Os pronomes *ti* e *el*.

O adverbio afirmativo *si*.

A ter en conta!

Os **latinismos** e **palabras estranxeiras** de uso habitual seguen as regras de acentuación indicadas: *accésit*, *párkinson*, *sándwich*.

As regras de acentuación son as mesmas para as letras **minúsculas** e para as **maiúsculas**.

As **abreviaturas** levan acento cando forma parte delas a vogal acentuada da palabra completa: *ár*. (abreviatura de *árabe*).

Palabras de acentuación problemática

acne, alvéolo, amálgama, anódino, argon, atmosfera, auréola, bérber, biótopo, bronquíolo, cardíaco, cepelín, chofer, ciclope, conclave, cuadriga, dínamo, diocese, díodo, eléctrodo, elite, endócrino, gladiolo, heroe, isóbara, karate, libido, medula, mísil, neon, óboe, omoplata, olimpíada, parasito, paxaro, período,

petróglifo, popurrí, quefir, radon, réptil, rubéola, termóstato, téxtil, traquea, triátlon, vacúolo, vertixe, xeróglifo...

O acento diacrítico

Utilízase o acento gráfico con función diacrítica para distinguir palabras homógrafas que non sexan homófonas. Os casos máis habituais na nosa lingua son:

á (prep. <i>a</i> + art. <i>a</i> ; <i>ala</i>)	a (artigo; pron.; prep.)	más (<i>malas</i>)	mas (<i>me</i> + pron. <i>as</i>)
ás (prep. <i>a</i> + art. <i>as</i> ; <i>alas</i>)	as (artigo; pron.)	máis (adv. e pron.)	mais (conx.)
bóla (<i>esfera</i>)	bola (peza de pan)	nó (subst.)	no (prep. <i>en</i> + art. <i>o</i>)
cá (comp. <i>ca</i> + art. <i>a</i>)	ca (conx.)	nós (pron. tónico; pl. de <i>nó</i>)	nos (pron. átono; prep. <i>en</i> + art. <i>os</i>)
cás (comp. <i>ca</i> + art. <i>as</i>)	cas (prep.)	ó (prep. <i>a</i> + art. <i>o</i>)	o (art.; pron.)
chá (<i>plana</i>)	cha (<i>che</i> + <i>a</i>)	ós (prep. <i>a</i> + art. <i>os</i>)	os (art.; pron.)
chás (<i>planas</i>)	chas (<i>che</i> + <i>as</i>)	óso (do corpo)	oso (animal)
có (comp. <i>ca</i> + art. <i>o</i>)	co (prep. <i>con</i> + art. <i>o</i>)	pé (parte do corpo)	pe (letra)
cós (comp. <i>ca</i> + art. <i>os</i> ; subst.)	cos (prep. <i>con</i> + art. <i>os</i>)	póla (<i>rama</i>)	pola (<i>galiña</i> ; prep. <i>por</i> + art. <i>a</i>)
cómpre (<i>é mester</i>)	compre (<i>merque</i>)	pór (<i>poñer</i>)	por (prep.)
cómpren (<i>son mester</i>)	compren (<i>merquen</i>)	présa (<i>apuro</i>)	presa (<i>prendida</i>)
dá (pres. e imp. de <i>dar</i>)	da (prep. <i>de</i> + art. <i>a</i>)	sé (<i>sede</i> ; imp. de <i>ser</i>)	se (conx.; pron.)
dás (pres. de <i>dar</i>)	das (prep. <i>de</i> + art. <i>as</i>)	só (adv. e adx.)	so (prep.)
dó (<i>compaixón</i>)	do (prep. <i>de</i> + art. <i>o</i>)	té (infusión)	te (pron.; letra)
é (pres. de <i>ser</i>)	e (conx.)	vén (pres. de <i>vir</i>)	ven (pres. <i>ver</i> ; imp. <i>vir</i>)
fóra (adv.)	fora (plusc. de <i>ser</i> e <i>ir</i>)	vés (pres. de <i>vir</i>)	ves (pres. de <i>ver</i>)
má (<i>mala</i>)	ma (<i>me</i> + pron. <i>a</i>)	vós (pron. tónico)	vos (pron. átono)

As formas verbais que levan acento diacrítico consérvano cando van seguidas dun pronome enclítico: **Dálle o caderno agora mesmo.**

ACTIVIDADES

1. Acentúa as seguintes palabras, se procede, e xustifica a túa decisión: lingua, frio, tabu, climax, curriculum, pel, dificilmente, albums, reptil, periodo, separou, despois, atmosfera, muiño, acuatico.

2. Coloca acento gráfico nas palabras dos seguintes enunciados que o precisen:

- Se non das feito este pequeno traballo, date por vencido.
- Os montañeiros atoparon o oso do pe dun osos cando volvían ao campamento.
- Estas leiras son chas abondo, mais ainda asi gustanme mais cas terras do deserto.
- Vaia a panadaria e compre unha bola; non teña presa, pois eu agardarei aquí por vostede.
- Manolo, a ver se ves decontado! Non ves que che arrefria o te!
- Non foi a cita porque non chegou a tempo.
- Dime por que non asistiches. Xa me gustaria a min saber o porque.
- Eu cheguei a hora; os demais chegaron tarde de mais.
- Quen chegou onte?
- Quen dixo que isto se estaba volvendo anodino, que lle envío un misil?
- Esa camiseta de baloncesto eme moi grande; probaa ti.
- Se fora fora decatariase de que hai que por mais esforzo para acadar os obxectivos.

- O meu amigo Xoan viviu en Suiza moitos anos e despois volveu a Galicia.
- Eu non sabía que a raiña de Holanda fose tan ancia.
- Os muiños que temos por aquí son bastante ruins.
- A cidadanía sempre ten enerxía, se ben é certo que sufriu moito ao longo da historia.
- A el doelle a miúdo a cabeza por culpa do ruído que sempre hai na súa rúa.

3. Acentúa os seguintes textos.

O Froilan xa coñecía o panadeiro, que viña enredar moito a taberna. Despois coñeceu a muller, que chamaba polo home berrandolle dende a porta de atrás do forno. E por fin coñecer a filla, Carmucha, que algunha vez ten vido buscar o pai. O Froilan daquela facíase moi servicial, e mais era, axudando a moza a levar o pai de ganchete entre eles dous. A rapaza foille poñendo boa cara e fixéronse amigos, cada vez máis amigos. A cada paso e a cada día máis. Dos seus tratos coa Laura, a viúva do Vicente do Picho, case que nin lembranzas tiña. En todo o tempo dende que finou aquilo non volvera el ter trato con muller, nin o precisaba tampouco. Pero agora... agora sentía nel chegado o tempo de ir as mozas. Eralle un tempo descoñecido, endexamais vivido por el nin aínda agardando denantes...

Para nós e para vós non debía haber diferenzas; dificilmente atoparemos as respostas as nosas preguntas se non nos unimos. Que queredes saber? Pola miña parte direivos o que queirades, sempre que poida. Compre que vos sexades pacientes. Aos nosos inimigos non lles importa esperar máis do que a nós. Como volo digo! Fora destas paredes hai oídos que escoitan e linguas que comentan.

Non é mala idea calar o que nos nos propoñemos facer. Compre que marchemos agora. Calemos as nosas voces fora destas paredes e sexamos máis prudentes ca nunca.

Ademais ninguén sabía onde andariades metidos, todo o día sen dardesnos un mínimo sinal de vida. Eu non sentín ruído ningún, pero os demais sentírono á contra o muiño. Despois dixeron que foran uns animais, que andarían por aí. Así a todo, confiabamos en que tivesedes xuízo e non marchasedes máis abaixo, cara ao río, por onde fuxiu a cadela da tía Lucía.

4. Redacta unha oración para cada unha destas parellas, usando as dúas palabras.

dás/ das

máis / mais

á /a

pór / por

vés /ves

bóla / bola